

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi D. K. - osoby upoważnionej przez pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr [...] z 12 września 2023 r. z udziałem Państwowej Komisji Wyborczej po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 15 września 2023 r.,

- 1. odrzuca wniosek o udzielenie zabezpieczenia;**
- 2. oddala skargę.**

DZ

UZASADNIENIE

Okręgowa Komisja Wyborcza w P. uchwałą nr [...] z 7 września 2023 r. odmówiła rejestracji listy kandydatów na posłów złożonej przez Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. z powodu niezyskania wymaganego poparcia wyborców. Do zgłoszenia dołączono tylko 3 694 prawidłowe podpisy wyborców popierających zgłoszenie listy kandydatów, wobec czego zgłoszenie nie spełniało warunku określonego w art. 210 § 1 k.wyb.

W dniu 11 września 2023 r., tj. w ustawowym terminie, zostało doręczone Państwowej Komisji Wyborczej odwołanie od ww. uchwały. W odwołaniu jako Skarżącego wskazano osobę zgłaszającą listę.

Uchwałą Nr [...] z 12 września 2023 r. w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców (dalej również: „Komitet” lub „Skarżący”) w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. (dalej: „Uchwała” lub „Uchwała PKW”) Państwowa Komisja Wyborcza (dalej również: „PKW”), na podstawie art. 218 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2022 r. poz. 1277 i 2418 oraz z 2023 r. poz. 497, dalej: „Kodeks wyborczy” lub „k.wyb.”) postanowiła oddalić odwołanie Komitetu od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w P. (dalej również: „OKW w P.”), z 7 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., którą OKW w O. odmówiła rejestracji ww. listy kandydatów z powodu niezyskania wymaganego poparcia wyborców (dalej także: Uchwała OKW”).

W uzasadnieniu ww. uchwały PKW wskazano, że Państwowa Komisja Wyborcza informuje, że Okręgowa Komisja Wyborcza w P. wskazała w uchwale nr [...], że łącznie wykazy obejmują 588 arkuszy podpisów popierających listę kandydatów, które Komisja ponumerowała i każdy arkusz opatrzyła swoją pieczęcią. Zgodnie z oświadczeniem osoby dokonującej zgłoszenia liczba podpisów wyborców popierających listę kandydatów wynosi 6500 podpisów. W wyniku dokonanych obliczeń ustalono, że 588 arkuszy zawiera 5684 podpisów.

1) 3694 podpisy zostały złożone prawidłowo;

2) 1990 podpisów zostało złożonych nieprawidłowo, tj. zawierały następujące wady dotyczące:

a) imion i nazwisk - 24,

- b) adresu - 122,
- c) numeru PESEL - 285,
- d) praw wyborczych 610,
- e) poparcia na złej karcie 684,
- f) wielokrotnego podpisu tego samego wyborcy - 265.

Ponadto z wyjaśnień OKW w P., przesłanych Państwowej Komisji Wyborczej, wynika, iż 610 podpisów zawierało wady dotyczące braku praw wyborczych, 285 zawierało wady dotyczące nr PESEL. Już same te dwie wady powodują, iż lista kandydatów na posłów nie uzyskała wymaganego poparcia 5 000 podpisów.

Państwowa Komisja Wyborcza, w związku ze złożonym odwołaniem raz jeszcze sprawdziła wszystkie zakwestionowane przez Komisję podpisy poparcia wykorzystując do tego Centralny Rejestr Wyborców. Państwowa Komisja Wyborcza, po dokonaniu ponownej weryfikacji podpisów zakwestionowanych przez Komisję uznała, że Okręgowa Komisja Wyborcza w P. niewłaściwie zakwalifikowała jako błędne 36 podpisów.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że mimo ponownej weryfikacji podpisów zgłoszenie listy kandydatów na posłów nie uzyskało poparcia, o którym mowa w art. 210 § 1 k.wyb., gdyż liczba prawidłowych podpisów wyniosła 3730.

W tym stanie rzeczy Państwowa Komisja Wyborcza postanowiła jak w sentencji.

Dnia 14 września 2023 r. (data prezentaty Sądu Najwyższego), osoba upoważniona przez pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców na podstawie art. 218 § 3 k.wyb. zaskarżyła w całości Uchwałę, zarzucając:

1. naruszenie wstępu do Konstytucji RP, art. 2, art. 7 i art. 96 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej w zw. z art. 5 pkt 14 wz. z art. 18 i art. 217 § 1 k.wyb. w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy - Kodeks

wyborczy oraz niektórych innych ustaw z dnia 26 stycznia 2023 r. - poprzez bezrefleksyjne wykorzystanie Centralnego Rejestru Wyborców wprowadzonego na mocy znowelizowanych przepisów k.wyb. w brzmieniu nadanym ww. nowelizacją, pomimo naruszenia *minimum minimorum* w zakresie terminów wdrożenia tak istotnych zmian w prawie wyborczym oraz procesie wyborczym w odniesieniu do Centralnego Rejestru Wyborców, który rozpoczął funkcjonalność dopiero w sierpniu tego roku, z możliwością modyfikacji danych przez obywateli efektywnie dopiero we wrześniu tego roku, a którego funkcjonalność faktyczna oraz prawidłowość synchronizacji baz danych i błędy systemu w kontekście pośpiesznego wdrożenia w sposób istotny naruszają standardy demokratyczne oraz prawa wyborcze Obywateli Polskich - a w konsekwencji dokonanie nieprawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie w zakresie braku uzyskania przez Komitet liczby wymaganych podpisów oraz odmowę rejestracji listy kandydatów bez należytej i rzetelnej weryfikacji;

2. naruszenie art. 217 k.wyb. w zw. z art 5 pkt 14 k.wyb. w zw. ze wstępem do Konstytucji RP, z art. 2, art. 7 i art. 96 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, poprzez jego niezastosowanie i brak formalnego wszczęcia postępowania wyjaśniającego oraz brak zawiadomienia o wszczęciu postępowania wyjaśniającego osoby zgłaszającej listę, a także prowadzenie wybranych czynności w charakterze sprawdzającym bez zapewnienia możliwości uczestnictwa w tych czynnościach osoby zgłaszającej listę, co uniemożliwiło Komitetowi na odniesienie się do prawidłowości kwestionowanych podpisów - a w konsekwencji dokonanie nieprawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie w zakresie braku uzyskania przez Komitet liczby wymaganych podpisów oraz odmowę rejestracji listy kandydatów;

3. naruszenie art. 212 § 5 pkt 1 w zw. z art. 210 k.wyb., poprzez jego niezastosowanie i wydanie postanowienia przedwcześnie, tj. z pominięciem oświadczenia o skorzystaniu z uprawnienia, o którym mowa w art. 210 § 2 k.wyb. przed terminem zakończenia procesu rejestracji list Komitetu wyborczego, a w efekcie odmowę rejestracji listy kandydatów na posłów zgłoszonych w ww. okręgu wyborczym;

W konsekwencji Skarżący wniósł o:

- uchylenie zaskarżonej uchwały i wydanie postanowienia o rejestracji listy kandydatów na posłów zgłoszonych przez Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.;
- dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów ze wszystkich dokumentów i wydruków zawartych w aktach sprawy oraz wydruków załączonych do wniesionej skargi;
- przeprowadzenie dowodu z opinii niezależnego Instytutu Badawczego celem weryfikacji prawidłowości wdrożenia Centralnego Rejestru Wyborców;
- udzielenie zabezpieczenia w sprawie poprzez:

a. wstrzymanie losowania przez Państwową Komisję Wyborczą numerów list wyborczych na kartach do głosowania w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

b. lub ewentualnie - w razie braku uwzględnienia wniosku z lit. a powyżej - o nakazanie Państwowej Komisji Wyborczej wylosowania numeru listy ogólnokrajowej dla komitetu wyborczego KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW w losowaniu numerów list wyborczych na kartach do głosowania w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. - gdyż w razie dokonania rejestracji pominięcie Komitetu w losowaniu będzie bezprecedensowe w skutkach;

- wyłączenie Sędziów wskazanych we wniosku zamieszczonym w treści skargi.

W odpowiedzi Państwowa Komisja Wyborcza wniosła o oddalenie skargi uznając zarzuty w niej zawarte za bezzasadne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niniejsza skarga jest niezasadna i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy postanowił o odrzuceniu wniosku o zabezpieczenie (wstrzymanie losowania przez PKW numerów list wyborczych). Wniosek ten jako oczywiście niedopuszczalny podlega odrzuceniu *a limine*. Natomiast wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego, sformułowany w skardze, należało uznać za niedopuszczalny na podst. art. 53¹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Z art. 91 ustawy k.wyb. wynika, że szczegółowe zasady tworzenia komitetów wyborczych oraz zgłaszania ich właściwym organom wyborczym określają przepisy szczególne kodeksu.

Zgodnie z przepisem art. 210 § 1 k.wyb. zgłoszenie listy kandydatów przez komitet wyborczy wymaga poparcia, w sposób określony przepisami k.wyb., podpisami co najmniej 5.000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym.

Przed przystąpieniem do omówienia zarzutów w niej podniesionych podkreślenia wymaga, że przedmiotem kontroli odwoławczej dokonywanej przez Sąd Najwyższy w ramach postępowania skargowego, o którym mowa w art. 218 § 3 k.wyb., jest uchwała Państwowej Komisji Wyborczej, a więc ta decyzja, która jest konsekwencją odwołania od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odmowy rejestracji listy kandydatów. Fakt ten ma istotne znaczenie dla określenia granic skargi i zakresu zarzutów, które mogą być obecnie rozpatrywane. Sąd Najwyższy w postępowaniu skargowym toczącym się w trybie art. 218 § 3 k.wyb. ocenia więc prawidłowość postanowienia Państwowej Komisji Wyborczej wydanego w następstwie odwołania od decyzji komisji wyborczej pierwszego stopnia.

I tak, nie sposób zgodzić się ze Skarżącym, jakoby Państwowa Komisja Wyborcza dokonała naruszenia wstępu do Konstytucji RP, art. 2, art. 7 i art. 96 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej wz. z art. 5 pkt 14 wz. z art. 18 i art. 217 § 1 k.wyb. art. 209 § 2 i 3 w zw. z art. 210 § 2 k.wyb. poprzez „bezrefleksyjne wykorzystanie Centralnego Rejestru Wyborców”. Po pierwsze podnieść trzeba, że Państwowa Komisja Wyborcza jako stały organ wyborczy (art. 152 § 1 k.wyb.) posiada dostęp do Centralnego Rejestru Wyborców (dalej także: „CRW” lub „system CRW”) w celu realizacji zadań określonych

w kodeksie wyborczym (art. 18 § 8 pkt 2 k.wyb.). Wobec powyższego PKW miała prawo skorzystania z Centralnego Rejestru Wyborców, nawet jeśli Skarżący ma zastrzeżenia co do jego funkcjonowania. Skarżący mając dostęp do złożonych list, nie wskazał ani jednego konkretnego przypadku, który wskazywałby na faktyczną niezgodność danych zawartych w CRW ze stanem faktycznym.

Nie sposób również zarzucić zaskarżonej uchwale Państwowej Komisji Wyborczej naruszenia art. 217 k.wyb. w zw. z art 5 pkt 14 k.wyb. w zw. ze wstępem do Konstytucji RP, z art. 2, art. 7 i art. 96 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, poprzez jego niezastosowanie i brak formalnego wszczęcia postępowania wyjaśniającego oraz brak zawiadomienia o wszczęciu postępowania wyjaśniającego osoby zgłaszającej listę, a także prowadzenie wybranych czynności w charakterze sprawdzającym bez zapewnienia możliwości uczestnictwa w tych czynnościach osoby zgłaszającej listę. Państwowa Komisja Wyborcza nie podejmuje czynności na podstawie art. 217 k.wyb., przepis ten odnosi się wyłącznie do Okręgowej Komisji Wyborczej i nie może być stosowany *per analogiam*, gdyż k.wyb. jest aktem z dziedziny prawa publicznego. Jeżeli zatem OKW jest zobligowana do czynności zawartych w art. 217, PKW takiego obowiązku już nie ma. PKW w uzasadnieniu zaskarżonej Uchwały wskazała, że „Państwowa Komisja Wyborcza, w związku ze złożonym odwołaniem w dniu 12 września 2023 r. raz jeszcze sprawdziła wszystkie zakwestionowane przez Komisję podpisy poparcia wykorzystując do tego Centralny Rejestr Wyborców. Państwowa Komisja Wyborcza, po dokonaniu ponownej weryfikacji podpisów zakwestionowanych przez Komisję, uznała, że Okręgowa Komisja Wyborcza w P. niewłaściwie zakwalifikowała jako błędne 36 podpisów. Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że mimo ponownej weryfikacji podpisów zgłoszenie listy kandydatów na posłów nie uzyskało poparcia, o którym mowa w art. 210 § 1 k.wyb., gdyż liczba prawidłowych podpisów wyniosła 3730”.

Z powyższego wynika, że PKW dokonała własnej weryfikacji podpisów zakwestionowanych przez OKW. W odpowiedzi PKW wskazała, że „w dniu 11 września 2023 r. o godz. 21:42 przedstawiciel Krajowego Biura Wyborczego powiadomił samego Pełnomocnika Wyborczego Komitetu o tym, że w dniu 12 września od godziny 9:00 weryfikowane będą podpisy poparcia

złożone m.in. w okręgu nr [...] w P.. Pełnomocnik Wyborczy, mimo tego, że był zdziwiony, iż Państwowa Komisja Wyborcza będzie ponownie sprawdzała podpisy poparcia, przyjął tę informację do wiadomości. Stwierdził także, że nie wie, czy jakkolwiek przedstawiciel Komitetu będzie obecny od godziny 9:00. Pełnomocnik Wyborczy został także powiadomiony, że nieobecność przedstawiciela Komitetu nie wstrzymuje czynności Państwowej Komisji Wyborczej związanych z weryfikacją podpisów, co również przyjął do wiadomości. Komitet nie skorzystał z zaproszenia”.

Kolejno zarzut dotyczący naruszenia art. 212 § 5 pkt 1 w zw. z art. 210 k.wyb. „poprzez jego niezastosowanie i wydanie postanowienia przedwcześnie, tj. z pominięciem oświadczenia o skorzystaniu z uprawnienia, o którym mowa w art. 210 § 2 k.wyb. przed terminem zakończenia procesu rejestracji list Komitetu wyborczego, a w efekcie odmowę rejestracji listy kandydatów na posłów zgłoszonych w ww. okręgu wyborczym” również należy uznać za chybiony. W zaskarżonej Uchwale PKW wyraźnie wskazała, że „z wyjaśnień Okręgowej Komisji Wyborczej w P. przesłanych Państwowej Komisji Wyborczej wynika, że w dniu 6 września 2023 r. osoba upoważniona przez pełnomocnika wyborczego komitetu wyborczego pod nazwą KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW dokonała zgłoszenia listy kandydatów na posłów w okręgu wyborczym nr [...]. W zgłoszeniu zaznaczono pole TAK przy wykazie podpisów wyborców popierających zgłaszaną listę kandydatów. Do zgłoszenia dołączono wykaz podpisów wyborców popierających listę w deklarowanej liczbie 5 700, obejmujący 507 arkuszy. Następnie tego samego dnia około godziny 14.25 osoba upoważniona dostarczyła dodatkowo 81 arkuszy z wykazami zawierającymi podpisy poparcia. Ponadto osoba upoważniona po kolejnej wizycie złożyła „alternatywne oświadczenie” o skorzystaniu z uprawnień wynikających z art. 210 § 2 k.wyb. Należy przy tym podkreślić, że przepisy prawa wyborczego nie przewidują możliwości złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 210 § 2 k.wyb., pod warunkiem ziszczenia się określonej w oświadczeniu czynności”. Stanowisko to odpowiada prawu i Sąd Najwyższy aprobuje je w całości.

Złożona skarga powołując liczne argumenty niezwiązane wprost z przedmiotem uchwały nie odnosi się do jej *meritum*, które stanowi brak odpowiedniej liczby zebranych, złożonych prawidłowo podpisów.

Skarżący nie polemizuje z faktem złożenia blisko 2000 podpisów obarczonych istotnymi wadami, w obliczu czego nie można uznać, że Komitet wypełnił wymóg ustawy w tym zakresie.

Reasumując, w ramach kontroli odwoławczej zainicjowanej niniejszą skargą, Sąd Najwyższy nie dopatrył się nieprawidłowości wskazanych w skardze, mogących skutkować uznaniem jej za zasadną. Podniesione w skardze argumenty, ze względu na wskazane wyżej przyczyny nie mogą odnieść zamierzonego przez Skarżącego skutku.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[K.O.]

[A.W.]